

Ε. Έκθεση διαβούλευσης

22.	Διαβούλευση κατά τη διάρκεια της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας από την έναρξη κατάρτισης της αξιολογούμενης ρύθμισης μέχρι την υπογραφή από τους συναρμόδιους Υπουργούς	
☒	Συνεργασία με άλλα υπουργεία / υπηρεσίες	Ενσωματώθηκαν σχόλια από όλα τα συναρμόδια Υπουργεία στις επιμέρους ρυθμίσεις
☐	Συνεργασία με κοινωνικούς φορείς / Ανεξάρτητες Αρχές	
☐	Διεθνής διαβούλευση	
23.	Σχόλια στο πλαίσιο της διαβούλευσης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας www.opengov.gr (ηλεκτρονική επισύναψη της έκθεσης)	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή – Μεθοδολογία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ποσοτική ανάλυση των σχολίων στην ηλεκτρονική διαβούλευση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ποιοτική ανάλυση των σχολίων στην ηλεκτρονική διαβούλευση –Παρουσίαση σχολίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή – Μεθοδολογία

Η δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση του σχεδίου νόμου «Εκλογή ευρωβουλευτών, διευκόλυνση εκλογών μέσω επιστολικής ψήφου, εκκαθάριση εκλογικών καταλόγων και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Εσωτερικών» πραγματοποιήθηκε, με πρωτοβουλία της Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών μέσω του δικτυακού τόπου διαβουλεύσεων του Υπουργείου, <http://www.opengov.gr/yges/?p=9054>, κατά το χρονικό διάστημα από 28 Δεκεμβρίου 2023 έως 10 Ιανουαρίου 2024. Τα 96 συνολικά υποβληθέντα σχόλια καταγράφηκαν και κατέστησαν αντικείμενο επεξεργασίας ως εξής: α) Ποσοτικά, βάσει αριθμού σχολίων ανά άρθρο και β) Ποιοτικά, με βάση τις τάσεις που αναδείχθηκαν στη δημόσια διαβούλευση, δηλαδή των κυριότερων ζητημάτων που θεματοποιήθηκαν στα υποβληθέντα σχόλια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Σχόλια 16	Άρθρο 1	Σκοπός
Σχόλια 4	Άρθρο 2	Αντικείμενο
Σχόλια 1	Άρθρο 3	Εκλόγιμοι - Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 2 ν. 4255/2014
Σχόλια 7	Άρθρο 4	Πρόταση υποψηφίων - Κατάρτιση και ανακήρυξη συνδυασμών – Αντικατάσταση άρθρου 3 ν. 4255/2014
Σχόλιο 1	Άρθρο 5	Γενικό αποτέλεσμα ψηφοφορίας - Κατανομή εδρών – Αντικατάσταση άρθρου 6 ν. 4255/2014
Σχόλια 9	Άρθρο 6	Πεδίο εφαρμογής – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 1 ν. 4648/2019
Σχόλια 0	Άρθρο 7	Ειδικοί εκλογικοί κατάλογοι εκλογέων επιστολικής ψήφου
Σχόλια 4	Άρθρο 8	Ειδική εφαρμογή εγγραφής εκλογέων που επιθυμούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα με επιστολική ψήφο
Σχόλια 0	Άρθρο 9	Ενσωμάτωση αιτήσεων και λοιπών μεταβολών στον εκλογικό κατάλογο
Σχόλια 1	Άρθρο 10	Εκλογικά Τμήματα Διαλογής Ψηφοδελτίων Επιστολικής Ψήφου
Σχόλια 3	Άρθρο 11	Αποστολή ειδικών φακέλων ψηφοφορίας
Σχόλιο 4	Άρθρο 12	Περιεχόμενο ειδικών φακέλων ψηφοφορίας
Σχόλια 6	Άρθρο 13	Διαδικασία ψηφοφορίας
Σχόλια 2	Άρθρο 14	Παραλαβή φακέλου επιστροφής επιστολικής ψήφου
Σχόλια 0	Άρθρο 15	Επιτροπή Συλλογής Επιστολικής Ψήφου
Σχόλια 0	Άρθρο 16	Εφορευτική Επιτροπή Διαλογής Επιστολικής Ψήφου
Σχόλια 0	Άρθρο 17	Αντιπρόσωποι κομμάτων
Σχόλια 0	Άρθρο 18	Γενικός Έφορος παρακολούθησης διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο
Σχόλια 0	Άρθρο 19	Αποζημιώσεις Εφορευτικών Επιτροπών Διαλογής Επιστολικής Ψήφου, Επιτροπής Ψηφοδελτίων Επιστολικής Ψήφου, του Γενικού Εφόρου και των Βοηθών Γενικού Εφόρου
Σχόλια 0	Άρθρο 20	Σφραγίδα Επιτροπών άρθρων 15, 16 και Γενικού Εφόρου
Σχόλιο 0	Άρθρο 21	Αποπεράτωση συλλογής φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου
Σχόλια 0	Άρθρο 22	Αποσφράγιση φακέλων επιστροφής επιστολικής ψήφου
Σχόλια 0	Άρθρο 23	Άνοιγμα κάλπης
Σχόλια 0	Άρθρο 24	Άκυρα – Μη λαμβανόμενα υπόψη ψηφοδέλτια
Σχόλια 0	Άρθρο 25	Διαλογή ψήφων
Σχόλια 0	Άρθρο 26	Υποβολή ενστάσεων
Σχόλια 0	Άρθρο 27	Συγκέντρωση αποτελεσμάτων επιστολικής ψήφου
Σχόλια 2	Άρθρο 28	Διατάξεις για διενέργεια εθνικού δημοψηφίσματος
Σχόλια 0	Άρθρο 29	Τελικές διατάξεις
Σχόλια 3	Άρθρο 30	Εκκαθάριση εκλογικών καταλόγων
Σχόλια 3	Άρθρο 31	Υποστήριξη αντιπροσώπων δικαστικής αρχής με αναπηρία
Σχόλια 4	Άρθρο 32	Μητρώο καταστημάτων ψηφοφορίας και εκλογικών τμημάτων
Σχόλιο 3	Άρθρο 33	Διευκόλυνση ατόμων με αναπηρία στην παρακολούθηση του προεκλογικού διαλόγου

Σχόλια 1	Άρθρο 34	Θέματα δημόσιας τάξης - Απαγόρευση προεκλογικών δραστηριοτήτων – Τροποποίηση άρθρου 48 π.δ. 26/2012
Σχόλια 0	Άρθρο 35	Απαλλαγή φόρου, εισφοράς ή κράτησης υπέρ τρίτων αποζημίωσης μελών εφορευτικής επιτροπής - Τροποποίηση παρ. 8 άρθρου 58 π.δ. 26/2012
Σχόλια 13	Άρθρο 36	Διορισμός δικαστικών λειτουργών του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων ως αντιπροσώπων δικαστικής αρχής και των εφόρων τους - Τροποποίηση άρθρου 68 π.δ. 26/2012
Σχόλια 0	Άρθρο 37	Εξουσιοδοτικές διατάξεις
Σχόλια 1	Άρθρο 38	Σκοπός
Σχόλια 0	Άρθρο 39	Αντικείμενο
Σχόλιο 3	Άρθρο 40	Δομή γραπτού διαγωνισμού Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 9 ν. 4765/2021
Σχόλιο 0	Άρθρο 41	Αναπλήρωση του Προέδρου του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης – Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 2 και άρθρου 6 π.δ. 57/2007
Σχόλιο 1	Άρθρο 42	Επίδομα Συμβούλων Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 21 ν. 4940/2022
Σχόλια 0	Άρθρο 43	Γραμματείς Αποκεντρωμένων Διοικήσεων - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 6Α και παρ. 6 άρθρου 6Β ν. 3852/2010
Σχόλια 0	Άρθρο 44	Έξοδα παράστασης Προέδρου Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας - Τροποποίηση άρθρου 18 π.δ. 74/2011 και άρθρου 37 π.δ. 75/2011
Σχόλια 1	Άρθρο 45	Απαλλαγή μισθωμάτων ενοικιαζόμενων αγρών ιδιοκτησίας δήμων
Σχόλια 1	Άρθρο 46	Ειδική Επιτροπή Παρακολούθησης της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ευζωία των ζώων συντροφιάς - Αντικατάσταση παρ. 2 άρθρου 39 ν. 4830/2021
Σχόλια 2	Άρθρο 47	Μεταβατικές διατάξεις για τη λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς - Τροποποίηση παρ. 7, 8 και 9 άρθρου 46 του ν. 4830/2021
Σχόλια 0	Άρθρο 48	Έναρξη ισχύος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ

Επί του **άρθρου 1** υποβλήθηκαν **16** σχόλια, τα οποία, στην πλειοψηφία τους, επικροτούν την πρωτοβουλία αναδεικνύοντας, παράλληλα, και το ζήτημα της άσκησης του εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο όχι μόνο κατά τις ευρωεκλογές και τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων, αλλά και κατά την ανάδειξη εκπροσώπων στο Ελληνικό Κοινοβούλιο ή/και των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης. Η πρόταση αυτή δεν ενσωματώνεται, καθώς η παρούσα ρύθμιση αφορά τη διενέργεια εκλογών για την ανάδειξη εκπροσώπων της χώρας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και δημοψηφίσματος, διαδικασίες κατά τις οποίες τα ψηφοδέλτια είναι ίδια σε όλη την επικράτεια (σε αντίθεση με τη διαφοροποίηση ανά εκλογική περιφέρεια για τις εθνικές και αυτοδιοικητικές εκλογές).

Σχετικά με το σχόλιο για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των Ελλήνων ναυτικών, οι οποίοι βρίσκονται στο εξωτερικό, με επιστολική ψήφο και παραλαβή του εκλογικού υλικού μέσω των ελληνικών προξενείων ή τοπικών λιμενικών ή αστυνομικών αρχών της χώρας αγκυροβόλησης, επισημαίνεται ότι δεν μπορεί αφενός να προσδιοριστεί με ασφάλεια η

ακριβής ημερομηνία άφιξης του εκλογέα στην οικεία προξενική αρχή ή τοπικό λιμένα ή άλλη αρχή ή τόπο ούτε ακολούθως η εμπρόθεσμη επιστροφή του φακέλου στην Ελλάδα αλλά σε κάθε περίπτωση οι ναυτικοί, εφόσον επιθυμούν, μπορούν να επιλέξουν τον τόπο αποστολής του φακέλου και να εξουσιοδοτήσουν άτομο της εμπιστοσύνης τους να παραλάβει το υλικό για λογαριασμό τους.

Σχετικά με το σχόλιο για την ανάγκη διευκρινίσεων επί των προτεινόμενων ρυθμίσεων, επισημαίνεται ότι θα εκδοθούν υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι και οδηγίες προς τα εμπλεκόμενα στην εκλογική διαδικασία μέρη και στους εκλογείς κατά περίπτωση.

Σχετικά με το σχόλιο για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, το οποίο δεν ενσωματώνεται, σημειώνεται ότι στην παρούσα φάση προκρίνεται η υιοθέτηση της επιστολικής ψήφου, ως ένα πρώτο βήμα εκσυγχρονισμού της εκλογικής διαδικασίας, το οποίο έχει ήδη ευρεία και μακροχρόνια εφαρμογή σε δεκάδες χώρες της Ευρώπης αλλά και διεθνώς.

Σχετικά με το σχόλιο για την αιτιολόγηση του παραβόλου συμμετοχής, διευκρινίζεται ότι αποτελεί ισχύουσα ρύθμιση η καταβολή παραβόλου τόσο από τους υποψηφίους όσο και από τους συνδυασμούς. Η προτεινόμενη αλλαγή συνίσταται στην ενοποίησή του ανά συνδυασμό, πρόβλεψη που κρίνεται ευνοϊκότερη για τη συμμετοχή των υποψηφίων, σε συνδυασμό με τη μείωση του απαραίτητου ποσοστού που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός για την επιστροφή του παραβόλου, από το τρία τοις εκατό (3%) επί των εγκύρων ψηφοδελτίων της επικράτειας στο ενάμιση τοις εκατό (1,5%).

Σχετικά με το σχόλιο για τον περιορισμό της δυνατότητας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο σε άτομα με αναπηρία και φοιτητές, προκρίθηκε η επιλογή να έχουν τη δυνατότητα όλοι οι πολίτες να ασκήσουν το δικαίωμά τους με επιστολική ψήφο, εφόσον προβλέπονται όλες οι διασφαλίσεις για το αδιάβλητο της διαδικασίας.

Σχετικά με το σχόλιο για τη διαγραφή της ιδιωτικής εκτύπωσης ψηφοδελτίου διευκρινίζεται ότι αυτή η πρόβλεψη διευκολύνει ουσιαδώς τους εκλογείς με αναπηρία να ψηφίσουν με επιστολική ψήφο και, σε κάθε περίπτωση, προβλέπεται ρητά η ακυρότητα του ψηφοδελτίου εάν αν εκτυπωθεί σε χαρτί με τυπογραφικά στοιχεία πρόδηλα διαφορετικά από τα ψηφοδέλτια που εκτυπώνονται με μέριμνα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Σχετικά με το σχόλιο της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας διευκρινίζεται ότι οι προβλέψεις του άρθρου 36 του ν.5043/2023 παραμένουν σε ισχύ και εφαρμόζονται. Προς αποσαφήνιση του σκοπού του νομοσχεδίου ως προς τη διευκόλυνση των εκλογέων με αναπηρία, προστίθεται στην περ. γ του άρθρου 1 η λέξη «περαιτέρω».

Επί του **άρθρου 2** υποβλήθηκαν **4** σχόλια, το ένα εκ των οποίων επικροτεί τη ρύθμιση. Το δεύτερο σχόλιο, αφενός, αναδεικνύει ζητήματα τα οποία δεν είναι αντικείμενο νομοθετικής ρύθμισης, όπως ενδεικτικά η σίτιση των δικαστικών αντιπροσώπων από τους ΟΤΑ και η απεριόριστη χρήση των δεδομένων κινητής τηλεφωνίας από αυτούς, και, αφετέρου, προτείνει ρυθμίσεις που δεν κρίνεται σκόπιμο να υιοθετηθούν, καθώς αφορούν την εκλογική νομοθεσία και των εθνικών και αυτοδιοικητικών εκλογών, η οποία δεν αποτελεί αντικείμενο του παρόντος νομοσχεδίου, όπως: α) η τροποποίηση των ωρών έναρξης και λήξης της ψηφοφορίας, β) η πρόβλεψη διακοπής της εκλογικής διαδικασίας για το μεσημεριανό γεύμα της εφορευτικής επιτροπής και γ) «ο διορισμός δικαστικών αντιπροσώπων να γίνεται από τους επιτόπιους εισαγγελείς πρωτοδικών (της έδρας του εφόρου) κάθε εκλογικής περιφέρειας και μόνο για τα κενά να προβλέπεται πλήρωση με διορισμό δικαστικών αντιπροσώπων από άλλη εκλογική περιφέρεια».

Ως προς το σχόλιο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία: α) για την άσκηση εκλογικού δικαιώματος από άτομα που τελούν σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης, διευκρινίζεται ότι εκφεύγει του αντικειμένου του παρόντος νομοσχεδίου, καθώς με την περ. α της παρ. 1 του άρθρου 5 του π.δ. 26/2012 τα άτομα αυτά στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν, όπως προβλέπεται από το άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος, β) για την είσοδο των ατόμων με αναπηρία στο διαχωριστικό ψηφοφορίας αποκλειστικά με τον συνοδό τους, προκειμένου να τους παράσχει την υποστήριξη που επιθυμούν, διευκρινίζεται ότι ήδη προβλέπεται στο άρθρο 83 του πδ 26/2012 η δυνατότητα εισόδου του συνοδού, παράλληλα με τον δικαστικό αντιπρόσωπο, γ) για την τροποποίηση του αντικειμένου του νόμου διευκρινίζεται ότι προστίθεται ο υποτιτλισμός των μηνυμάτων. Τα λοιπά σημεία του σχολίου απαντώνται στα επιμέρους άρθρα.

Ως προς το σχόλιο της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας διευκρινίζεται ότι στην περ. ε) του άρθρου 2 προστίθεται η φράση «ή με υποτιτλισμό».

Επί του **άρθρου 3** υποβλήθηκε **1** σχόλιο το οποίο επικροτεί τη ρύθμιση.

Επί του **άρθρου 4** υποβλήθηκαν συνολικά **7** σχόλια. Τα δύο σχόλια επικροτούν τη ρύθμιση, ενώ τα υπόλοιπα αναδεικνύουν το ζήτημα του ύψους του παράβολου συμμετοχής των υποψηφίων. Τα σχόλια αυτά δεν ενσωματώθηκαν καθώς προκρίθηκε η πρόβλεψη του ενοποιημένου παραβόλου, με τη δυνατότητα επιστροφής, όπως προβλέπει η προτεινόμενη διάταξη. Συγκεκριμένα, κρίνεται ευνοϊκότερη για τη συμμετοχή των υποψηφίων η ενοποίηση του παραβόλου που κατέβαλε μέχρι πρότινος κάθε υποψήφιος ξεχωριστά με το παράβολο που καταβάλλει ο συνδυασμός, σε συνδυασμό με τη μείωση του απαραίτητου ποσοστού που πρέπει να συγκεντρώσει ένας συνδυασμός για την επιστροφή του παραβόλου, από το τρία τοις εκατό (3%) επί των εγκύρων ψηφοδελτίων της επικράτειας στο ενάμιση τοις εκατό (1,5%). Όσον αφορά το κόστος εκτύπωσης των ψηφοδελτίων, σημειώνεται ότι μειώνεται η επιβάρυνση των συνδυασμών, καθώς για όσους επιλέξουν να ψηφίσουν με επιστολική ψήφο, τα ψηφοδέλτια θα εκτυπώνονται με μέριμνα και δαπάνες του Υπουργείου Εσωτερικών. Το σχόλιο περί μη υποχρεωτικής ποσόστωσης τουλάχιστον σαράντα τοις εκατό για κάθε φύλο, δεν ενσωματώθηκε καθώς η εν λόγω ποσόστωση λειτουργεί ως εργαλείο ουσιαστικής ισότητας και ως μέσο βελτίωσης της ποιότητας της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Πρόκειται για θετικό μέτρο που παρεμβαίνει στην εκλογική διαδικασία με στόχο την ενίσχυση της παρουσίας των γυναικών στην πολιτική ζωή.

Επί του **άρθρου 5** υποβλήθηκε **1** σχόλιο το οποίο επικροτεί τη ρύθμιση.

Επί του **άρθρου 6** υποβλήθηκαν συνολικά **9** σχόλια, από τα οποία τα 2 επικροτούν την προτεινόμενη ρύθμιση και τα υπόλοιπα αναδεικνύουν ζητήματα σχετικά με το αδιάβλητο της διαδικασίας ψηφοφορίας με επιστολική ψήφο. Επισημαίνεται ότι η επιστολική ψήφος είναι ένας τρόπος άσκησης του εκλογικού δικαιώματος που εφαρμόζεται επί μακρόν από αλλοδαπές έννομες τάξεις και αναλύονται με λεπτομέρεια, ειδικότερα στο πρώτο πεδίο της παρούσας Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης, οι διασφαλίσεις που προβλέπονται. Όσον αφορά το σχόλιο για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τους Έλληνες ναυτικούς, έχει απαντηθεί στα σχόλια επί του άρθρου 1.

Επί του **άρθρου 7** υποβλήθηκαν συνολικά **0** σχόλια.

Επί του **άρθρου 8** υποβλήθηκαν συνολικά **4** σχόλια. Το ένα εξ αυτών επικροτεί τη ρύθμιση και στο δεύτερο αναδεικνύεται το ζήτημα της υποχρεωτικής κατοχής κινητού τηλεφώνου του ενδιαφερόμενου πολίτη για να ασκήσει το εκλογικό δικαίωμα του με επιστολική ψήφο. Επισημαίνεται ότι η ύπαρξη τόσο κινητού τηλεφώνου όσο και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

είναι απαραίτητες προϋποθέσεις προκειμένου να διασφαλισθεί η διασταύρωση των στοιχείων του εκλογέα με αυξημένο επίπεδο ασφάλειας, που αποτελεί μείζονα προτεραιότητα της παρούσας πρωτοβουλίας. Εξάλλου, η χρήση κινητού τηλεφώνου είναι πλέον ευρύτατα διαδεδομένη και απαραίτητη για την αξιοποίηση χιλιάδων ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχονται από το Δημόσιο μέσω της πύλης gov.gr. Ως προς τα σχόλια της ΕΣΑμεΑ και της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας, διευκρινίζεται ότι η εφαρμογή του άρθρου 8 θα υλοποιηθεί με προδιαγραφές πρόσβασης ατόμων με αναπηρία, καθώς όπως προβλέπεται θα χρησιμοποιηθεί και από άτομα με αναπηρία όχι μόνο για την υποβολή αίτησης συμπερίληψής τους στους καταλόγους επιστολικής ψήφου αλλά και για την εκτύπωση του συμπληρωμένου από αυτά ψηφοδέλτιου. Σχετικά με τη δυνατότητα ψηφοφορίας με ψηφοδέλτιο σε μορφή braille, δεν δύναται να υιοθετηθεί, καθώς ενδέχεται να παραβιάσει τη μυστικότητα της ψήφου. Ως προς τη διαδικασία εγγραφής των εκλογέων με αναπηρία στην εφαρμογή του άρθρου 8 που διαβιούν σε δομές περίθαλψης, διευκρινίζεται ότι αυτή η δυνατότητα παρέχεται σε οποιονδήποτε έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, όπου κι αν διαβιεί, την οποία και πρέπει να ολοκληρώσει ο ίδιος και μόνον αυτός. Σε κάθε περίπτωση, η πρόσβαση στην εφαρμογή από τρίτο για την ταυτοποίηση εκλογέα με σκοπό την κακόβουλη χρήση αυτής επιφέρει ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 2 ετών και χρηματική ποινή.

Επί του **άρθρου 9** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 10** υποβλήθηκε **1** σχόλιο σχετικά με την εφαρμογή της επιστολικής ψήφου και στις αυτοδιοικητικές εκλογές, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο της παρούσας ρύθμισης όπως αναλύθηκε και στα σχόλια επί του άρθρου 1. Ως προς τους εκλογείς των νησιωτικών δήμων της Περιφέρειας Αττικής, διευκρινίζεται ότι δεν μπορούν να θεωρηθούν ετεροδημότες εάν κατοικούν σε δήμο της Αττικής, καθώς πρόκειται για την ίδια εκλογική περιφέρεια.

Επί του **άρθρου 11** υποβλήθηκαν συνολικά **3** σχόλια σχετιζόμενα με τα έγγραφα ταυτοποίησης που θα χρειαστεί να επιδείξουν οι ψηφοφόροι που διαμένουν στο εξωτερικό ή οι εξουσιοδοτημένοι εκπρόσωποί τους. Όπως αναφέρεται στο σχέδιο νόμου, η ευθύνη για την εξακρίβωση της ταυτότητας του εκλογέα ή του εξουσιοδοτημένου από αυτόν προσώπου ανήκει στον ανάδοχο των ταχυδρομικών / ταχυμεταφορικών υπηρεσιών. Για την διακρίβωση της ταυτότητας του παραλήπτη και το έγγραφο της εξουσιοδότησης, επισημαίνεται ότι η θεώρηση του γνησίου υπογραφής παρέχεται πλέον και στην αγγλική γλώσσα μέσω της ηλεκτρονικής πύλης «gov.gr» συνεπώς μπορεί να διακριβωθεί από αλλοδαπούς διανομείς. Τέλος, η παραβίαση αυτής της υποχρέωσης από τους αναδόχους επιφυλάσσει πολύ αυστηρή ποινή ρήτρα.

Επί του **άρθρου 12** υποβλήθηκαν συνολικά **4** σχόλια, το ένα σχόλιο εξ αυτών επικροτεί τη ρύθμιση και προτείνει τη χρήση ενιαίου ψηφοδέλτιου και στη διαζώσης εκλογική διαδικασία το οποίο δεν ενσωματώθηκε, καθώς δεν αποτελεί αντικείμενο του παρόντος νόμου. Σχετικά με την πρόταση για απαλοιφή της δυνατότητας εκτύπωσης του ενιαίου ψηφοδέλτιου από τον εκλογέα, το σχόλιο δεν ενσωματώθηκε, καθώς έχουν προβλεφθεί όλες οι προδιαγραφές, προϋποθέσεις και διασφαλίσεις για τη δυνατότητα αυτή, η οποία αποτελεί το προσφορότερο μέσο διόρθωσης σφάλματος. Επιπλέον, αυτή η δυνατότητα διευκολύνει εξαιρετικά εκλογείς με αναπηρία, οι οποίοι θα μπορούν να συμπληρώσουν και εκτυπώσουν το ψηφοδέλτιό τους αξιοποιώντας την ειδική εφαρμογή. Επισημαίνεται, σχετικά με το σχόλιο για το κόστος ταχυδρόμησης του εκλογέα του εξωτερικού πως ήδη προβλέπεται η δυνατότητα καταβολής

σχετικού ποσού σε τραπεζικό λογαριασμό του εκλογέα στις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η χρέωση του παραλήπτη με το κόστος αποστολής. Τέλος, το σχόλιο σχετικά με την εσφαλμένη παραπομπή στην παρ.12 ενσωματώθηκε, καθώς ορθά επισημάνθηκε.

Επί του **άρθρου 13** υποβλήθηκαν **6** σχόλια, στα οποία αναδεικνύεται, αφενός το ζήτημα του κόστους επιστροφής του φακέλου ψηφοφορίας με ταχυμεταφορές ειδικά για εκλογείς του εξωτερικού, το οποίο έχει απαντηθεί στα σχόλια του άρθρου 12, και, αφετέρου, η πρόταση για τη χρήση μεικτού συστήματος ψηφιακής και επιστολικής ψήφου, η οποία δεν ενσωματώθηκε, καθώς προκρίθηκε η διαδικασία των προτεινόμενων ρυθμίσεων, όπως έχει απαντηθεί ανωτέρω.

Ως προς τα σχόλια της ΕΣΑμεΑ και της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας για τη δυνατότητα πρόσβασης και εκτύπωσης του ψηφοδελτίου από τα άτομα με αναπηρία αναφέρεται στο άρθρο ρητά ότι η εφαρμογή αποσκοπεί ιδίως στην υποβοήθηση των εκλογέων με αναπηρία για την πρόσβαση σε αυτή με στόχο τη συμπλήρωση και εκτύπωση του ψηφοδελτίου από τους ίδιους.

Επί του **άρθρου 14** υποβλήθηκαν συνολικά **2** σχόλια, στα οποία αναδεικνύονται τα ζητήματα της μη έγκαιρης παραλαβής από την Επιτροπή Συλλογής Επιστολικής Ψήφου της επιστολικής ψήφου, είτε από υπαιτιότητα των παρόχων ταχυδρομικών και ταχυμεταφορικών υπηρεσιών, είτε λόγω ανωτέρας βίας. Επισημαίνεται ότι, δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 21, οι εκλογείς, σε αυτές τις περιπτώσεις, θα μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στο εκλογικό τους τμήμα την ημέρα διενέργειας των εκλογών. Επιπλέον, έχει ληφθεί μέριμνα για την έγκαιρη αποστολή του εκλογικού υλικού, περί τις 20 ημέρες πριν από την ημερομηνία εκλογών, ώστε οι εκλογές, επιδεικνύοντας τη δέουσα επιμέλεια να έχουν ικανό χρόνο να αποστείλουν εμπροθέσμως την ψήφο τους.

Επί του **άρθρου 15** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 16** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 17** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 18** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 19** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 20** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 21** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 22** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 23** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 24** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 25** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 26** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 27** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 28** υποβλήθηκαν **2** σχόλια. Το ένα αναδεικνύει το ζήτημα της εμπρόθεσμης αποστολής της επιστολικής ψήφου, για την οποία έχει ληφθεί κάθε δυνατή μέριμνα έγκαιρης αποστολής του εκλογικού υλικού, ώστε να επιστραφεί πριν την ημερομηνία των εκλογών. Το δεύτερο σχόλιο εκφράζει επιφυλάξεις για την ασφάλεια της διαδικασίας, οι οποίες έχουν απαντηθεί εξαντλητικά στο πρώτο μέρος της Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις καλές πρακτικές που εφαρμόζονται ανά τον κόσμο και τις συστάσεις διεθνών οργανισμών για το συγκεκριμένο ζήτημα.

Επί του **άρθρου 29** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 30** υποβλήθηκαν συνολικά **3** σχόλια, στα 2 εκ των οποίων προτείνεται η διαγραφή από τους εκλογικούς καταλόγους των πολιτών που έχουν συμπληρώσει το 70^ο έτος της ηλικίας τους. Το σχόλιο δεν ενσωματώνεται καθώς ανεξαρτήτως υποχρέωσης άσκησής του ή όχι, διατηρείται αυτό το δικαίωμα και μετά την ηλικία των 70 ετών. Ως προς το σχόλιο για την εκκαθάριση των εκλογικών καταλόγων διευκρινίζεται πως σε αυτούς περιλαμβάνονται ούτως ή άλλως μόνο όσοι εκλογείς πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 4 και 5 του π.δ. 26/2012.

Επί του **άρθρου 31** υποβλήθηκαν **3** σχόλια, το ένα εκ των οποίων επικροτεί τη ρύθμιση. Ως προς τα άλλα δύο σχόλια της ΕΣΑμεΑ διευκρινίζεται ότι: α) για την άσκηση εκλογικού δικαιώματος από άτομα που τελούν σε καθεστώς δικαστικής συμπαράστασης, με την περ. α της παρ. 1 του άρθρου 5 του π.δ. 26/2012 τα άτομα αυτά στερούνται του δικαιώματος του εκλέγειν, όπως προβλέπεται από το άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος και β) στο άρθρο 83 του π.δ. 26/2012 προβλέπεται ήδη η παρουσία στο διαχωριστικό τόσο του συνοδού όσο και του δικαστικού αντιπροσώπου, ο οποίος βοηθά στην έκφραση της επιθυμίας του εκλογέα με την απαιτούμενη διακριτικότητα και εχεμύθεια για την τήρηση της μυστικότητας της ψήφου, ο οποίος φέρει και την ευθύνη της τήρησης του νομικού πλαισίου που διέπει την εκλογική διαδικασία.

Επί του **άρθρου 32** υποβλήθηκαν **4** σχόλια, εκ των οποίων το ένα επικροτεί τη ρύθμιση. Ως προς τα σχόλια της ΕΣΑμεΑ και της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας για το μητρώο εκλογικών τμημάτων διευκρινίζεται ότι στο Μητρώο αυτό θα καταγράφεται το σύνολο των εκλογικών τμημάτων και όχι μόνο τα προσβάσιμα από άτομα με αναπηρία. Επιπλέον, στη σχετική υπουργική απόφαση που θα εκδοθεί θα εξειδικευτούν όλες οι λεπτομέρειες για το είδος των στοιχείων και τον τρόπο υποβολής τους σε αυτό. Τέλος, ως προς τον Υπεύθυνο Προσβασιμότητας διευκρινίζεται ότι ήδη, στην παρ. 3^α του άρθρου 83 του π.δ. 26/2012 προβλέπεται ότι με απόφαση δημάρχου ή περιφερειάρχη ορίζεται υπάλληλος υπεύθυνος για την εύρυθμη λειτουργία των χώρων υποδοχής και υποστήριξης εκλογέων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα σε κάθε κατάσταση ψηφοφορίας.

Επί του **άρθρου 33** υποβλήθηκαν **3** σχόλια, το ένα εκ των οποίων επικροτεί τη ρύθμιση. Ως προς τα σχόλια της ΕΣΑμεΑ και της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας διευκρινίζεται ότι στην παρ.1 του άρθρου προστέθηκε η δυνατότητα υποτιτλισμού. Ως προς τα προεκλογικά προγράμματα των υποψηφίων διευκρινίζεται ότι δεν αποτελούν αντικείμενο του παρόντος νομοσχεδίου.

Επί του **άρθρου 34** υποβλήθηκε **1** σχόλιο που επικροτεί τη ρύθμιση.

Επί του **άρθρου 35** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 36** υποβλήθηκαν συνολικά **13** σχόλια. Το ένα σχόλιο εξ αυτών επικροτεί τη ρύθμιση. Ως προς τα σχόλια που προτείνουν τη συμπερίληψη των προϊσταμένων και αναπληρωτών προϊσταμένων Κτηματολογικών γραφείων και τακτικών δημοσίων υπαλλήλων Υπουργείων και Ανεξάρτητων Αρχών, ως αντιπροσώπων δικαστικής αρχής, επισημαίνεται πως δεν προκρίνεται η ενσωμάτωσή τους, καθώς τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν απαραίτητως την ιδιότητα του νομικού ή άμεση σχετική επαγγελματική εμπειρία. Σχετικά με την επικαιροποίηση στο προτεινόμενο νομοσχέδιο της ονομασίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το σχετικό σχόλιο ενσωματώθηκε. Ως προς το σχόλιο για την παρ. 10 του άρθρου 68 επισημαίνεται πως δεν αποτελεί νέα ρύθμιση, αλλά ισχύουσα διάταξη. Σε σχέση με τα σχόλια για τους στρατιωτικούς δικαστές επισημαίνεται ότι η παρούσα ρύθμιση εισάγει για πρώτη

φορά τη συμπερίληψή τους στους αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής του άρθρου 68 του π.δ. 26/2012.

Επί του **άρθρου 37** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 38** υποβλήθηκε **1** σχόλιο, το οποίο επικροτεί τη ρύθμιση.

Επί του **άρθρου 39** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 40** υποβλήθηκαν **3** σχόλια, τα οποία δεν σχετίζονται με το αντικείμενο της ρύθμισης. Συγκεκριμένα, η ρύθμιση: α) αφορά γραπτό διαγωνισμό, και όχι προφορικό, για τον οποίο προβλέπεται σαφής τρόπος βαθμολόγησης, β) δεν επιφέρει τροποποιήσεις στον τρόπο και τόπο της εξέτασης ούτε και στους κλάδους των προς πλήρωση θέσεων.

Επί του **άρθρου 41** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 42** υποβλήθηκε **1** σχόλιο, το οποίο επικροτεί τη ρύθμιση.

Επί του **άρθρου 43** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 44** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.

Επί του **άρθρου 45** υποβλήθηκε **1** σχόλιο, το οποίο επικροτεί τη ρύθμιση.

Επί του **άρθρου 46** υποβλήθηκε **1** σχόλιο, το οποίο επικροτεί τη ρύθμιση.

Επί του **άρθρου 47** υποβλήθηκαν **2** σχόλια. Το ένα εκ των οποίων επικροτεί τη ρύθμιση ενώ το δεύτερο αφορά τις παράνομες εκτροφές ζώων συντροφιάς. Η παρούσα ρύθμιση κινείται προς την κατεύθυνση του περιορισμού του φαινομένου, η οποία θα καταστεί ευχερέστερη μόλις ολοκληρωθεί το Υπομητρώο Εκτροφών του Εθνικού Μητρώου Ζώων Συντροφιάς, η λειτουργία του οποίου θα ξεκινήσει σε λίγους μήνες.

Επί του **άρθρου 48** δεν υποβλήθηκαν σχόλια.